

'Kroniek'

*Mededelingen
Oudheidkundige Kring
Voorst*

*30e jaargang nr. 2
2007*

Oudheidkundige Kring Voorst
(opgericht 18 december 1975)

Dagelijks bestuur

Voorzitter:

E. van de Zedde, Koningin Wilhelminaweg 15, 7391 ER Twello, tel. (0571) 27 29 43

Secretaris:

M.H. Roos-Roclofsen, Rijksstraatweg 20, 7383 AR Voorst, tel. (0575) 50 20 99

Penningmeester/ledenadministratie:

J. Muller, Rijksstraatweg 136, 7391 MG Twello, tel. (0571) 27 47 68

Leden:

R. Egberts, Meermuidenseweg 23, 7391 TE Twello, tel. (0571) 27 44 49

J. Groenenberg, Hietweideweg 30, 7391 XX Twello, tel. (0571) 27 60 37

G.B.J. Reinders, Wijkseweg 32a, 7396 BD Terwolde, tel. (0571) 27 43 32

W.A. Hartmans-Gotink, Blankematerweg 2, 7397 NT Nijbroek, tel. (0570) 56 17 37

Ereleden: Mr. J.H. Hermsen, H.J. ten Hove, J. Lubberts en L. Sevenster.

De contributie bedraagt € 14,= per persoon. Voor gehuwden of samenwonenden op hetzelfde post-adres € 16,50. Gironummer 16 64 122. Rabobank, rekeningnummer 36.28.09.267.

Voor het aan- en afmelden van het lidmaatschap en het doorgeven van adreswijzigingen kunt u contact opnemen met de penningmeester (zie boven).

Kroniek

Kroniek is het mededelingenblad van de Oudheidkundige Kring Voorst en verschijnt vier keer per jaar. Het wordt gratis toegezonden aan de leden van de Oudheidkundige Kring Voorst en is in beperkte aantallen à € 3,00 te koop bij het VVV-kantoor in Twello en boekhandel Oonk in Twello. Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is alleen toegestaan met schriftelijke toestemming van de redactie en de auteurs.

Redactie-adres: H. Kleinjan, Langestraat 51, 7419 AR Deventer, tel. (0570) 641 648, e-mail: "kroniek@email.com".

Werkruimte Oudheidkundige Kring Voorst

Stationsstraat 59a

7391 EJ Twello

tel. (0571) 27 70 90

Geopend op dinsdag en woensdag van 9.00 tot 16.00 uur en iedere derde donderdag van de maand van 19.00 tot 21.00 uur en op afspraak.

ISSN 1384-8682

Kroniek

Juni 2007, 30e jaargang nr. 2

Inhoud

	Blz.
Activiteitenkalender	2
Vrijwilligers voor informatiekraam gezocht	3
Van de redactie	3
Van de bestuurstafel	B. van de Zedde 3
OKV werkt mee aan KRO-quiz op internet	G. Groenewold 5
Verslag jaarvergadering OKV 2007	M.H. Roos 6
Uitgaven van de Oudheidkundige Kring Voorst	8
Pro Justitia - proces-verbaal: Zwaantje de Groot bestolen	9
"Op de Kley"	J. Egbers 10
Reactie van een lezer: het propellerblad	W. Berkenbosch 12
Mijmeringen van een oud-technisch ambtenaar	W. van Gemst 13
Vertraging bij "Old Twello Aoverniew"	W. Tempelman 15
Intekenformulier boek "Old Twello Aoverniew"	17
Mijmeringen van een oud-technisch ambtenaar (vervolg)	W. van Gemst 19
Eenige grepen uit de geschiedenis van "de Gaete"	G.J. Roeterdink 25
Van Broekhorst tot Buddezand	D. Otten 28
Nieuwe aanwinsten	J. Lubberts 31
Uit de bladen	J. Roosenschoon 31

Foto omslag:

Eén van de foto's uit het boek "Old Twello Aoverniew" dat binnenkort uitkomt: een kijkje vanaf de Noordijk over de Wilpsche weg richting Posterenk. Nog geen A1 te zien.

Tenzij anders vermeld komen alle foto's in deze Kroniek uit de collectie van de O.K.V.

***De Kroniek verschijnt vier keer per jaar:
in de maanden maart, juni, september en december.
Uiterste inleverdatum kopij voor de volgende Kroniek:
1 augustus 2007***

Activiteitenkalender

Donderdag 27 september 2007

Lezing over de schilders Voerman en Voerman door mevr. M.A.C. van der Hout.

Plaats: Café Dorpszicht, Dorpsstraat 59, Terwolde.

Aanvang: 20.00 uur.

De laatste jaren bestaat er een toenemende belangstelling voor de schilder Jan Voerman sr. (1857-1941). Deze boerenzoon uit Kampen bezocht de Rijksacademie in Amsterdam en ook de Academie in Antwerpen. Hij heeft aansluiting gezocht en gevonden bij de Amsterdamse Jongeren (Breitner, Witzel, Tholen e.a.), maar hij is vooral bekend geworden als de Hattemse IJsselschilder.

Ook zijn zoon Jan Voerman jr. (1890-1976) is nooit echt vergeten. Bij het grote publiek is Voerman junior vooral bekend geworden als de illustrator van de beroemde Verkade-albums. Deze veelzijdige kunstenaar was echter naast illustrator ook een knap lithograaf en een begaafd schilder. Aan de hand van dia's laat mevrouw Van der Hout zien dat Voerman senior niet alleen de IJsselschilder is en dat Voerman junior meer is geweest dan de man van de Verkade-plaatjes.

Daar het dit jaar 150 jaar geleden is, dat Voerman sr. werd geboren, wijden buiten het Voermanmuseum in Hattem ook het museum van Kampen en het museum de Fundatie in Zwolle met een speciale tentoonstelling aandacht aan deze schilder.

Donderdag 15 november 2007

Lezing over het Nedersaksisch (Oost-Veluwe) door dhr. Hofstede.

Plaats: Dorpshuis De Pompe, Dorpsstraat 41, Wilp.

Aanvang: 20.00 uur. Zaal open 19.30 uur.

De heer Hofstede zal een en ander vertellen over de geschiedenis en de verspreiding van het dialect en hij zal een aantal verhalen in het dialect vertellen.

Op de avond van OKV-lezingen (meestal donderdagavond) is de werkruimte aan de Stationsstraat gesloten.

Vrijwilligers voor informatiekraam gezocht

Een aantal keren per jaar worden wij als OKV gevraagd om op markten te staan met onze producten en informatie. Daarvoor moeten wij de kraam bemensen. Wij zoeken extra vrijwilligers,

die het leuk vinden om enkele keren per jaar te helpen. Kennis is niet direct nodig, maar wel enthousiasme!

Bel een van de bestuursleden (zie de binnenzijde van de omslag).

Van de redactie

De redactie heeft geprobeerd weer een Kroniek met gevarieerde inhoud samen te stellen. Aan u het oordeel of dat gelukt is. Uw opmerkingen zijn altijd welkom!

Op het thema-nummer van maart hebben we de nodige positieve reacties gehad. Reden voor ons als redactie om ook voor het volgende nummer een thema te kiezen. Dat nummer, dat gepland staat voor september, zal in het teken staan van het

Van de bestuurstafel

In de afgelopen maanden zijn veel onderwerpen besproken in de bestuursvergaderingen. Ik laat u graag kennismaken van een aantal bijzondere vergaderpunten.

Door giften zijn wij voorzien van aanvullende apparatuur. Het is bijzonder dat een aantal bedrijven zonder voorwaarden de Oudheidkundige Kring Voorst op deze wijze steunen.

De zorg om de accommodatie neemt toe. Er is onvoldoende plaats om onze vrijwilligers allemaal een 'eigen' plaats te geven. Ook het scannen van ons bestand aan foto's vraagt extra ruimte. Naast de dinsdag en woensdag is nu een aantal vrijwilligers op donderdag aanwezig, gericht op het scannen van ons archief met de vele duizenden foto's. Inmiddels hebben een aantal informerende gesprekken plaats gevonden binnen het gemeentehuis om in goede

thema oogst.

En we koppelen er een oproep aan vast: **Heeft u interessante gegevens over hoe vroeger de oogst van landbouwproducten in zijn werk ging en wat daar allemaal bij kwam kijken, laat het ons weten. Of heeft u bijzondere herinneringen aan de oogsttijd, laat ons dat ook weten.**

Met uw informatie en hulp kunnen wij vast een interessante Kroniek samenstellen.

door B. van de Zedde

harmonie een oplossing te vinden voor ons accommodatieprobleem. Een mogelijke oplossing zou te vinden zijn in het boerderijtje aan de H.W. Iordensweg 59 te Twello. Dit boerderijtje staat op de nominatie om te worden afgebroken voor nieuwbouw in Twello-Oost. Het is nog in een stadium van verkenning en er is (nog) geen concrete voortgang aan te geven. In de tussentijd kijken vrijwilligers samen met het bestuur naar alternatieve accommodaties in en rond Twello.

Onze nieuwe uitgave Old Twello Oavernieuw' staat er aan te komen en heeft een aantal keren op de agenda gestaan. Inmiddels zijn er concrete zaken gedaan met Via Design (de heer Machiela) en staat de inschrijving open (zie verder de info in deze Kroniek). Het vele werk dat achter de schermen is gedaan en nog steeds nodig is door onze vrijwilligers om dit boek uit te

geven, is van een bijzonder gehalte en daar mogen wij als vereniging trots op zijn. Ook de komende jaren verwacht ik nog een aantal uitgaven en dat is wat onze vereniging zo'n bijzondere status geeft.

De financiële kant van onze vereniging laat geen ruimte voor reservering in de toekomst en ook het afgelopen jaar sluiten we af met een negatief saldo. Weliswaar kleiner dan in 2005, maar de zorgen blijven. De ledenvergadering heeft ingestemd met het voorstel van het bestuur voor een vergoeding van € 1,00 bovenop de contributie voor leden die betalen via een acceptgirokaart. Dit jaar zal voor het eerst de opslag worden toegepast. Bij automatische betaling zal er geen opslag volgen. Met enige zorg kijkt het bestuur naar de ruime voorraad onverkochte boeken die een aardig beslag leggen op de financiële middelen. Er is besloten om waar mogelijk de verschillende boeken aan te bieden met verkoopprijs in de Kroniek. Maar ook moet het eigen risico bij een nieuwe uitgave worden gedeeld met de uitgever of opdrachtgever. Geeft de OKV ruimte om financieel gezond te worden en te blijven. Dit alles maakt het mogelijk, dat vanaf 2007 een positief resultaat verwacht mag worden voor onze vereniging middels een taakstellende begroting.

Met de nieuwe eigenaar van landgoed 't Wezenveld in Twello is gesproken over de restauratie van park en gebouwen. In een open gesprek is aangegeven dat de accommodatie en het park een geweldige facelift krijgen in de komende jaren en tevens is aangegeven samen te kijken naar een mo-

gelijkheid voor een presentatieruimte voor de OKV op het landgoed. Dit zal het komende jaar verder worden uitgewerkt.

Via internet is de OKV voorzichtig gestart met een compleet nieuwe site, waarbij de informatie vernieuwd is, maar ook een mogelijkheid moet krijgen om boeken en andere zaken te bestellen via de site www.okv-voorst.nl. Het heeft wat langer geduurd dan wenselijk, maar er is vooruitgang en de eerste tekenen wijzen op een kwalitatieve verbetering ten opzichte van de oude site. Ook vanuit de gemeente is er belangstelling om onze site te koppelen aan de gemeentegids, die weer direct gekoppeld is aan Google earth en daarmee breed inzetbaar. Gemakkelijk bereikbaar voor leden en andere belangstellenden.

De Kroniek krijgt een advertentie-binnenblad. Inmiddels zijn de eerste advertenties verkocht; ze krijgen een plaats in de volgende uitgaven van de Kroniek.

Middels een verzoek van de vrijwilligers op dinsdag en woensdag is het bestuur gevraagd om samen een aantal lopende zaken te bespreken, zodat alle vrijwilligers (inclusief de bestuursleden) dezelfde informatie krijgen. Met een grote groep vrijwilligers is op 7 maart jl. een bijeenkomst gehouden om te praten over de samenwerking en de verwachtingen; er zijn ook vragen beantwoord over het vrijwilliger-zijn. Een goede bijeenkomst die het nodige huiswerk heeft opgeleverd voor het bestuur, maar ook voor alle vrijwilligers zelf. Jaarlijks zal dit minimaal eenmaal worden herhaald.

OKV werkt mee aan KRO-quiz op internet

door G. Groenewold

Via de VVV gemeente Voorst werd ons gevraagd mee te denken over een online quiz die de KRO deze zomer op internet heeft. Naar aanleiding van de uitzending van een drietal regio-soaps wordt getracht de interesse in lokale gewoontes en gebruiken te ondersteunen. Er zijn zes categorieën van vragen, waaronder geschiedenis. De OKV heeft een aantal vragen bedacht uit elke kern van de gemeente Voorst en die ingestuurd naar de KRO.

Onderstaand een aantal van die vragen. Weet u het juiste antwoord?

Nijbroek

In de Vloedijk bevindt zich een sluisje. Het origineel stamt uit de veertiende eeuw. Het huidige werd in 1990 gerestaureerd en is nu een gemeentelijk monument. Wat was de functie van die sluis?

De Vecht

Aan de Avernoordseweg staat een stenen herdenkingsmonument. Het is opgericht ter nagedachtenis aan de verdrinkingsdood van Arend van Limberg in 1570. Waarom noemde de keurmeester destijds zijn overlijden in de administratie?

Terwolde

Aan de IJssel stond een steenfabriek De Scherpenhof. Thans is het een recreatieoord met camping. Het restaurant is gevestigd in de oude ringoven. Wat is een ringoven?

Voorst

Aan de IJssel staat de ruïne van kasteel Nijenbeek uit 1230. Wie zat er volgens de legende van 1366 tot 1371 gevangen? Door wie was hij gevangen gezet?

Teuge

Welke bekende persoon landde met haar dochters op 2 augustus 1945 op vliegveld Teuge?

Wilp

In de muur van kerk is door Z.K.H. prins Bernard in 1982 een plaquette onthuld. Wie en wat wordt hier herdacht?

Klarenbeek

Huize Klarenbeek dateert uit 1842 en is vanaf het begin eigendom van de familie Krepel. In 1732 vestigde de Oostenrijker Krepel zich nabij de kopermolen aan de Beekbergerbeek. In de molen werd koper gesmolten en geplet. In 1870 werd de molen omgebouwd tot fabriek voor de productie van

Twello

In welk boek van Hella Haasse speelt huize Hunderen een belangrijke rol?

Alle antwoorden zijn te vinden bij de Oudheidkundige Kring, Stationsstraat 59a Twello. Open op dinsdag en woensdag van 9.00 tot 16.00 uur

Verslag jaarvergadering OKV 2007

door M.H. Roos

Verslag jaarvergadering donderdag 26 april 2007 in Brasserie-Restaurant Korderijk, Twello

1. Opening

Voorzitter Bert van de Zedde heet de aanwezigen welkom en verzoekt hen de presentielijst te tekenen voorzover nog niet gedaan. Een speciaal welkomstwoord heeft hij voor een bijzondere gast, burgemeester J.T.H.M. Penninx, die hij bedankt voor het gehoor geven aan onze uitnodiging. Gezien het feit dat de portefeuille Cultuurhistorie onder zijn beheer valt zullen er ongetwijfeld nog vele contacten volgen.

2. Mededelingen

In de afgelopen maanden zijn overleden de heer Anton Schuth en de heer Herman Huisman, beiden zeer betrokken en actieve leden. Om hen te gedenken werd een minuut stilte in acht genomen.

* De OKV kreeg ook dit jaar weer schenkingen. Via dhr. Veenliet uit Ermelo ontvingen we een cheque van € 1.500,- van het Univé "Voor Elkaar Fonds", waarvoor we een beamer, een scanner en (gedeeltelijk) een laptop konden aanschaffen. Van de Fa. Bessels kregen we een 5 jaar oud fotokopieerapparaat met toner voor 10.000 kopieën er gratis bijgeleverd. Prachtige aanvullingen waar we heel blij mee zijn.

* Zonder onze actieve vrijwilligers en hun enthousiasme zouden we niet zo heel veel kunnen doen. Er wordt heel hard gewerkt

aan de nieuwe uitgave van "Old Twello". Door de werkgroepen is weer heel veel werk verzet. Bijvoorbeeld de lezingen, de cd-rom van begraafplaatsen, de Kroniek, enz. enz. Toch is er behoefte aan meer mensen en de voorzitter vraagt leden zich te melden voor informatie.

* De financiële situatie is nog niet optimaal; we moeten toch weer reserves aanspreken. De vooruitzichten zijn echter goed.

* Accommodatie: onze huisvesting is goed, maar te klein; er zijn verschillende opslagplaatsen. Met de gemeente is overleg over een boerderijtje aan de Iordensweg 59; dit is nog in oorspronkelijke staat en moet gerestaureerd worden. Er wordt nog gekeken naar andere geschikte panden. Suggesties zijn welkom!

3. Verslag jaarvergadering 27 april 2006

Zonder opmerkingen goedgekeurd, met dank aan Jan Groenenberg.

4. Jaarverslag secretaris

Zonder opmerkingen goedgekeurd.

5. Financieel jaarverslag

In tegenstelling tot de gebruikelijke orde zijn de jaarcijfers en begroting ditmaal niet in de Kroniek verschenen. De overzichten worden uitgedeeld. De penningmeester deelt mee dat we een gezonde vereniging zijn, maar toch iets interen. Toelichting wordt gegeven op o.a. de post Verkoop boeken: een hoog bedrag dankzij verkoop van de Terwoldse Woordenlijst via fa. Oonk, die werden verrekend, en de post

Portokosten; deze waren lager uitgevallen omdat er slechts 3 nummers van de Kroniek werden verzonden waarvan 1 dubbelnummer. Het saldo geeft een vrij negatief beeld, maar de schenking van Univé moet nog worden verwerkt zodat de exploitatierekening toch conform de begroting is. Er zijn geen vragen van de leden.

Begroting 2007: De contributie is gelijk aan 2006. In de post Nieuwe publicaties is opgenomen een bedrag van € 4.000,- dat is gegarandeerd door Jan Machiela i.v.m. de uitgave van "Old Twello Aovernieuw". De post acceptgiro's van € 250,- zou aangepast moeten worden. Als alle leden een machtiging toestaan kan dit bedrag bespaard worden.

Een vraag wordt gesteld over het feit dat er geen indexering zichtbaar is in de cijfers, ook niet wat betreft de gemeentelijke subsidie. Volgens de penningmeester zou dit gerelateerd zijn aan het aantal leden maar daar is nooit opgave van geweest. Het voorstel wordt gedaan om bij betaling per acceptgiro een heffing toe te passen van € 1,-. Een korte discussie volgt over alternatieve mogelijkheden van betalen, maar uiteindelijk besluit de vergadering dit voorstel goed te keuren.

Volgend jaar zullen jaarcijfers en begroting weer in de Kroniek gepubliceerd worden voorafgaand aan de jaarvergadering.

6. Verslag kascommissie

De kascommissie bestaande uit de heren W.W.Braunius en J.H. Lutje Beerenbroek hebben ook dit jaar de controle uitgevoerd. Zij hebben daarbij geen onvolkomenheden aangetroffen en déchargeren het bestuur

volgens hun ondertekende verklaring van 26 april 2007.

Kascommissie 2007: Gebruikelijk is dat 1 lid van de commissie jaarlijks gewijzigd wordt en dat het reservelid deze plaats inneemt. De heer E. Aalpoel wordt gevraagd zitting te nemen, maar hij geeft er de voorkeur aan reservelid te blijven. De voorzitter verzoekt de vergadering toestemming voor het aanblijven van de heren Braunius en Lutje Beerenbroek voor het komende jaar. De vergadering gaat akkoord. De voorzitter bedankt de kascommissie.

7. Begroting 2007

Deze was al besproken bij punt 4 en de vergadering keurt de begroting goed. Wel wordt nog gewezen op de heffing bij de acceptgirobetalingen: dit is nadrukkelijk geen contributieverhoging maar dekking van de kosten van betalingswijze. Door leden worden nog de volgende suggesties gedaan:

1. Kan er in de toekomst een herinneringsbrief voor contributiebetaling aan de leden gestuurd worden of bij de Kroniek worden ingesloten en

2. Kan er in de Kroniek een oproep tot betaling gedaan worden met vermelding dat bij overmaking na 1 juni alsnog een acceptgiro + heffing zal volgen.

Dit zal in het bestuur worden besproken.

8. Bestuurssamenstelling

Bestuurslid Ruud Egberts is aftredend en terstond herkiesbaar. Er zijn geen tegenkandidaten. Alle leden stemmen in met het voorstel tot herbenoeming.

9. Rondvraag

* De vraag wordt gesteld of het klopt dat de contributie 2007 nog niet is geïnd. Dat is correct, aldus de penningmeester, dit zal medio mei plaatsvinden.

* Dhr. Groters van de St. Dorpsverfraaiing stelt dat onderlinge samenwerking van verenigingen te wensen overlaat en zoekt verbetering hierin door meer contacten te gaan leggen met elkaar. De voorzitter vindt dit een positieve opmerking en geeft als voorbeeld de samenwerking tussen de gemeente, provincie, Lions Club en de OKV bij het project van de plaatsing van de 36 historische informatieborden in de gemeente Voorst.

10. Sluiting huishoudelijk gedeelte

Om 20.50 uur sluit de voorzitter dit gedeelte van de avond en kondigt aan dat na de pauze de dialezing "Van oud naar nieuw" verzorgd wordt door ons erelid, de heer J. Lubberts. Gewezen wordt op de boeken-tafel waar onze boeken te koop zijn.

Uitgaven van de Oudheidkundige Kring Voorst

Van de in de loop der jaren verschenen uitgaven zijn de volgende (nog) op voorraad. Achter de titel staat de prijs voor leden en tussen haakjes de prijs voor niet-leden.

Boeken

- * Straten en pleinen € 3,50 (€ 4,50)
- * Villa's en landhuizen € 3,50 (€ 4,50)
- * Molen Posterenk € 4,00 (€ 5,00)
- * Dichtbundel 'Zo greun as gros' € 4,50 (€ 5,50)
- * Sportvereniging Terwolde € 7,00 (€ 8,00)
- * Gietelse school € 7,00 (€ 8,00)

Na de lezing, op deskundige en humoristische wijze gepresenteerd, die tot veel herkenning leidde en ook mooie herinneringen opriep, volgde nog een officieel gedeelte, nl. het aanbieden van het "eerste" exemplaar van het boek "Old Twello Aovernieuw" aan Burgemeester Penninx. Jan Machiela had een prachtige omslag gemaakt van het boek. Deze werd aan de burgemeester overhandigd, die dit met genoegen in ontvangst nam. Hij sprak zijn waardering uit over het werk dat door de OKV wordt verzet en dankte voor deze interessante avond, waarop hij weer heel wat geleerd had over zijn "nieuwe" gemeente.

Het boek zal in oktober verschijnen. Op deze avond kon al ingetekend worden op het boek voor de prijs van € 24,95. Van deze mogelijkheid werd druk gebruik gemaakt. Na verschijning is de prijs € 29,95.

Tot slot dankt de voorzitter de aanwezigen voor hun komst en wenst allen wel thuis!

- * 100 jaar St. Martinuskerk Duistervoorde € 7,50 (€ 8,50)
- * Gedwongen arbeidsinzet € 7,95 (€ 8,95)
- * Lebuines € 12,00 (€ 13,00)
- * Terwoldse woordenlijst € 12,50 (€ 13,50)
- * Ekeby € 15,00 (€ 16,00)
- * Hooibergen in de gemeente Voorst € 16,95 (€ 17,95)
- * Veldnamen in Voorst € 20,00 (€ 21,00) (Uitgave IJsselacademie, Kampen)
- * Kadastrale atlas Twello/Nijbroek A/4-formaat € 60,00 (€ 62,50)
- * Begraafplaatsen Voorst € 15,00 (€ 16,00)

* Fotoboek dorp Voorst € 10,00 (€ 11,00)

Verjaardagskalender € 4,00 (€ 5,00)
Oude ansichtkaarten (per stuk) € 2,50 (€ 3,00)

Genoemde prijzen zijn exclusief verzendkosten. U kunt de boeken ook afhalen bij onze werkruimte, Stationsstraat 59a in Twello (dinsdag en woensdag van 09.00 tot 16.00 uur, tel. (0571) 27 70 90).

Pro Justitia - proces-verbaal: Zwaantje de Groot be-stolen

Op heden den twee en twintigsten December achttien honderd drie en twintig, des morgens tien uren, vertoonde zich voor ons Mr Philip Pelgrim Everts, Schout Van Voorst, Provincie Gelderland, Zwaantjen de Groot, oud een en twintig jaren, dochter van Jan de Groot, herbergier te Terwolde, aldaar bij haar vader inwonende, welke ons kwam aangeven: dat zij j.l. vrijdagmorgen den negentienden dezer, ten negen uren, gekomen was in een kamertje van het huis alwaar haar kast stond, waarin zich hare klederen, goud en zilver bevond, dat zij de kast willende opensluiten, bevonden had, dat het slot open was, en de deuren van den kast tegen elkander toe stonden, dat zij zeker wetende het slot den vorigen dag gesloten te hebben, zich dit niet had kunnen begrijpen, en bij het slot doen de deuren, al dadelijk bemerkte, dat er uit die kast waren weg genomen de volgende goud en zilverwerken als:

*Twee gouden oorringen, langwerpig rond, met een hartje er boven in.
Een gouden halsslot met glazen steentjes er in.
Twee gouden haken en ogen, de een wat groter dan de andere.
Een paar zilveren schoengespen, uitge-*

werkt met roosjes er op.

Een zilveren dubbelde beugel met eenen zilveren haak.

Een schaar met zilveren Oogen, en waaraan ene zilveren ketting.

Een zilveren reukdoosjen.

Een zilveren knipjen.

Een zilveren naaldenkoker.

Een zilveren vingerhoed waarop de letters Z.D.G. en H.D.G. en de twee anderen niet gemerkt waren, de eene breed en de andere smal.

Dan nog ongeveer dertig gulden aan Geld, het welk zich in bovengemelde knipjen en beugel had bevonden.

Dat zij denuntiante (aangeefster) volstrekt gene vermoeden had op iemand, en ook bijna niemand in dat kamertje kwam, dan alleen hare grootmoeder, welke aldaar sliiep, zijnde een zeer oude vrouw, welke ook des nagts niets had vernomen, zo dat de diefstal waarschijnlijk den vorigen dag gepleegd moest zijn, hebbende zij aan de kast geene braak kunnen ontdekken.

Wij hier van dit proces verbaal opge-maakt, het welk na voorlezing, door de denuntiante met ons is ondertekend.

Get:/ Zwaantjen de Groot

Get:/ P.P. Everts

“Op de Kley”

door J. Egbers

“Mijn interesse in de geschiedenis van de streek kwam oorspronkelijk van oud tante Willemien, een zuster van mijn grootvader. Ze vertelde in onvervalst Deventers dialect en met veel humor anecdotes van onze familie.

Ik ben in 1947 als zeventienjarige begonnen op het Oud Archief te Deventer, toen nog op een zolder van het Gemeentehuis, waar ik meestal de enige bezoeker was en op koffie werd getraceerd. Na zestig jaar zoeken met min of meer succes was het duidelijk dat mijn vaders familie uit de

IJsselstreek komt en dat de oudste voorouders “Op de Voorsterklei” woonden. Aanvankelijk nam ik aan dat het een kalme agrarische streek was, maar al spoedig werd het rijke verleden duidelijk en ook de belangrijke rol die de streek speelde in de Vaderlandse geschiedenis. Sindsdien voel ik een zeker verwantschap met de streek, vooral als we gedurende onze Europese bezoeken door de mooie weilanden wandelden.

De Kroniek heeft ons daarbij erg geholpen.

Toen ik enige jaren geleden een artikel las van de heer W.G.Harms, heb ik contact opgenomen en wij werden door de heer en mevrouw Harms gedurende een van onze bezoeken zeer gastvrij ontvangen op hun mooie boerderij in Empe. Het gaf ons een beeld dat, ondanks de grote veranderingen van deze tijd, er toch veel is overgebleven van de eeuwenoude cultuur van de streek. Van de heer Harms kreeg ik een afdruk van een plattegrond gemaakt door B. Kempinck in 1601, wat voor ons familieonderzoek van grote waarde was.

Later lazen wij een artikel van mevr. Wil van der Werf over de “de Wilde”-familie. Via het internet zijn we dikwijls in contact geweest en nog steeds. U kunt zich voorstellen hoe verbaasd we waren te vernemen uit de informatie van mevr. Van de Werf dat mijn echtgenote en ik in het verre verleden nog familie van elkaar zijn via de “de Wilde”-tak.

Mijn echtgenote, Bertha (Betty) van der Linde, is in Deventer geboren en opgegroeid en ze beheerst het Deventer dialect nog volledig, inclusief al de bijzondere uitdrukkingen en gezegdes(!), die het smeuge dialect eigen zijn.

We wonen sinds 1962 niet meer in Nederland en men heeft ons het Nederlandse Staatsburgerschap afgenomen terwijl we toch in Nederland geboren zijn van Nederlandse ouders en ik mijn dienstplicht heb vervuld. Onze kinderen en kleinkinderen wonen allemaal in de VS en wij zullen niet meer voor goed naar Nederland teruggaan. Wij hebben alleen nog een zuster en zwager in Deventer wonen. Maar als men

ouder wordt dan heeft de betekenis van “roots” steeds grotere waarde en dus blijven we met veel interesse de geschiedenis van de streek volgen.

Nog een paar opmerkingen over het schilderen. Ik heb geprobeerd het verleden weer te geven in zwart/wit in het bovenste gedeelte met kasteel Sinderen en de oude watermolen en in het onderste gedeelte in kleuren het heden met de kerk van Voorst, de ruïne van kasteel Nijenbeek en een streekboerderij, de nog bestaande “ridderhofstede” de Blaccke.

Het heden en verleden heb ik geprobeerd te verbinden met de boerenzwaluw en de veldbloemen. Met de ietwat Oranje kleurige lucht heb ik getracht een symbolische verbinding met de Vaderlandse geschiedenis weer te geven. “Op De Kley” is dus geschreven, zoals in 1658 gebruikt bij de registratie van gemeenteleden.”

J.H.Egbers,
Meridrive 115,
19707 Delaware
USA

Hoe vanuit onverwachte hoek middels mail, ver weg, zo maar een verhaal binnenkomt die direct is te plaatsen in onze Kroniek. Een bijzondere ontmoeting met een bijzondere streekband.

Bert van de Zedde

Reactie van een lezer: het propellerblad

Allereerst mijn hartelijke dank voor de trouwe toezending van de Kroniek. Al wonen wij dan al weer meer dan 50 jaar buiten de gemeente Voorst, het is toch elke keer weer een verrassing wat de inhoud van de Kroniek weer zal zijn.

Heel interessant vond ik het artikel van B. ten Bosch over "De aanvallen op de spoorlijn in de oorlog", in de Kroniek van maart. Hoewel dat allemaal 60 jaar geleden heeft plaats gevonden komt het als je het artikel leest weer helemaal bij je naar boven. Heel veel van de genoemde feiten kan ik mij ook nog goed herinneren.

Ik moet toch nog wel een opmerking maken, namelijk over die foto die bij het betreffende artikel is geplaatst op blz. 20. Korte tijd na het neerstorten van het vliegtuig aan de Holthuiserstraat in de tuin van Van der Feltz hebben wij het propellerblad meegenomen en verborgen in het kippenhok in de tuin van mijn ouders Berkenbosch, Dorpsstraat te Twello. Korte tijd na de bevrijding is de propeller geplaatst op een hoop puin afkomstig van de palen bij de pastorie die door de Canadezen met hun tanks waren stukgereden. Van 1945 tot plusminus 1965 heeft de propeller gestaan in de siertuin van de kosterwoning naast de kerk. Het jongetje op de foto bij het betreffende artikel is mijn zoon Dirk Jan, thans 53 jaar oud en wonende in Capelle aan de IJssel.

Het origineel van deze foto is nog steeds in ons bezit. Wel vragen wij ons af 'Hoe komt

door W. Berkenbosch
de Oudheidkundige Kring Voorst aan deze foto'?

Met vriendelijke groeten,
W. Berkenbosch,
Arnhem

*Naschrift redactie:
Hoe foto's in het OKV-archief terecht komen is niet altijd te achterhalen. We krijgen dikwijls spullen, bijvoorbeeld als mensen overlijden en daar zit van alles tussen. Op die manier is de foto hoogstwaarschijnlijk bij onze oorlogscollectie terechtgekomen.*

Mijmeringen van een oud-technisch ambtenaar (1953-1987)

door W. van Gemst
"Ga hier maar zitten", werd mij gezegd, en - gezagsgetrouw als je was - gebeurde dat ook. Het kwam niet in je op om dan weer te gaan staan.

In de maand juni 1953 solliciteerde ik vanuit Tilburg naar de gemeente Voorst.

Mijn vader maakte mij attent op een advertentie in de toenmalige 'Twellose Courant', waarin een oproep stond voor de functie van 'weg- en waterbouwkundig opzichter -tekenaar'.

Hoe mijn vader dat wist? In die tijd woonde mijn ouders in Twello. Mijn vader heeft als uitvoerder in Terwolde het gemaal Baron van der Feltz gerealiseerd, dat was in de jaren 1949/1950. Na Terwolde heeft hij gewerkt aan de stuw in de IJssel bij Olst (overigens een militair object).

De vraag komt natuurlijk op, waarom juist naar Twello?

Mijn moeder was ernstig ziek en wilde mij nog graag een poosje thuis hebben, ik was toen 25 jaar. Overigens, mijn moeder is op hoge leeftijd overleden, dit in tegenstelling tot mijn vader, die vrij jong gestorven is.

Ten gemeentehuize

Ik kreeg zowaar een oproep om ten gemeentehuize te verschijnen. Er moest plaats genomen worden op de overloop van het voormalige gemeentehuis, voor de deur van de kamer der directeur gemeentewerken. Helaas voor mij zaten er nog twee mede-sollicitanten.

In een stoel voor het bureau van de directeur gemeentewerken mocht ik gaan zitten en werd ik aan een kruisverhoor on-

derworpen, door de toenmalige burgemeester (baron v.d. Feltz), bijgestaan door twee wethouders (Van Dongen en Van Triest). Diezelfde avond nog terug naar Tilburg met de veronderstelling wel een bedankbriefje te zullen krijgen voor de door mij genomen moeite. Een reis overigens van ongeveer vier uur. Vanaf de Domineestraat met de VAD naar het station te Deventer. Van daaruit met de trein Deventer-Tilburg en daarna 15 minuten lopen naar mijn kosthuis.

Het liep anders... en tot mijn grote verbazing ontving ik - jazeker - een telegram. Ik was aangenomen en of ik maar wilde zorgen voor een doktersverklaring en een datum van indiensttreding. Dit werd 1 oktober 1953.

Tilburg

Bij de dienst openbare werken in Tilburg werkte ik op de tekenkamer (ongeveer 30 personen). In de zomer van 1953 mocht ik voor het eerst een weg uitmeten. Deze nieuwe Gilzerbaan met een tracé van 7 kilometer lengte mocht ik, omdat ik het diploma landmeten inmiddels op zak had, zomaar uitmeten voor de uitvoering.

De gemeente Tilburg was destijds de 8e stad van Nederland en had toen 120.000 inwoners. De gemeente Voorst 'slechts' 17.000.

Aangezien mijn ouders (en ik) ook in Terwolde gewoond hebben, wist ik dat deze gemeente een prachtige landelijke omgeving aan de IJssel had (heeft).

Voorst

Het voltallig technisch personeel van gemeentewerken Voorst – ten gemeentehuize - bestond op dat moment uit de directeur (V.d. Wal), een adjunct-directeur (De Vries) en vier medewerkers (Woelders, A.J. v.d. Beld, A. Volker en de chauffeur in algemene dienst (Klaas Hoving). De buitendienst bestond uit ongeveer 25 personen.

De heer Volker was mijn directe chef en met hem samen verzorgden wij de technische afdeling 'weg- en waterbouw' met de daaraan verbonden buitendienst.

Deze buitendienst was gevestigd aan de Duistervoordseweg en werd aangeduid

met de benaming "de loods". Het hoofd was Polman, deze zorgde onder andere dat 's morgens om 07.00 uur de twee vrachtwagens, door middel van een oude met de hand bediende pomp, genoeg bezine kregen.

Na Tilburg kwam ik al gauw tot de conclusie dat Voorst nog echt een ontwikkelingsgebied was. Er was nog géén waterleiding, géén gas, géén riolering en delen van de gemeente waren ook verstoken van electriciteit.

De oppervlakte aan plantsoen bestond uit de gedenkhoven op het Holthuis en in het dorp Voorst.

Gemeentepersoneel vóór het gebouw aan de Binnenweg. (lees verder op pag. 19)

Vertraging bij 'Old Twello Aoverniew'

door W. Tempelman

In het derde nummer van de vorige Kroniek-jaargang zag het er allemaal nog goed uit. De werkzaamheden voor het nieuwe boek lagen op schema en we dachten zelfs even aan de periode rond Sinterklaas. Daarbij nog afgezien van de vraag of dat wel een goed moment van verschijnen zou zijn geweest. Die vraag hoefde niet meer beantwoord te worden. Het lukte niet. De heer Jan Machiela, die zich van meet af aan had opgeworpen als een goed 'peter' van het boek, kreeg te maken met uitbreidingsplannen van zijn woonstee. Geruime tijd al had hij zich ingezet om een fraai koetshuis bij zijn woning te realiseren en die plannen konden nu verwezenlijkt worden. Hij zette zijn werkzaamheden voor het boek even in de ijskast om zich geheel te kunnen inzetten voor de nieuwbouw.

Toen daarna de eerste werkzaamheden op typografisch gebied werden opgevat kregen de samenstellers te maken met een ander probleem. De hoeveelheid tekst hield geen gelijke tred met de wensen van de opmakers. Anders gezegd: doorgaans was er teveel tekst. Daardoor dreigden bijschriften van de ene afbeelding naast die van de volgende terecht te komen. De speelruimte, benodigd voor een levendige en sprekende vormgeving, werd daarmee hinderlijk beperkt. Toch bleef de wens voor een fotoboek de boventoon voeren. Maar tekst verminderen was tegelijkertijd geen optie. Besloten werd een scheiding aan te brengen. Voor de liefhebbers van een fotoboek ontstaat nu een publicatie met korte bijschriften terwijl geïnteresseerden in meer

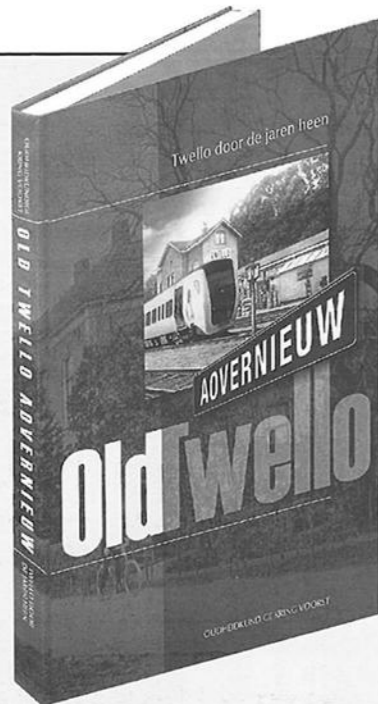
feiten achterin het boek een toevoeging aantreffen.

Het aanbrengen van die scheiding kostte opnieuw veel tijd. Inmiddels is het tijdstip van verschijnen bekend(er), en kan men via deze 'Kroniek' inschrijven op 'Old Twello Aoverniew'. Als aanbeveling: burgemeester Penninx kreeg tijdens de jaarvergadering een proeve aangeboden van de eerste pagina's en toonde zich zeer ingenomen met het resultaat.

Dit als aansporing om tot een snelle inschrijving te besluiten (zie de volgende pagina's).

Stationsstraat 59A
7391 EJ Twello
Telefoon: 0571 - 27 70 90
Site: www.okvvoorst.nl
E-mail: info@okvvoorst.nl

'Old Twello Aovernieuw' Verkoopprijs oktober 2007

€29,⁹⁵

Bij voorintekening uitsluitend rechtstreeks bij de OKV Twello
€ 5,-- korting op de verkoopprijs!

Boek 'Old Twello Aovernieuw'

Aantal : x € 24,95

Naam :

Adres :

Postcode/Woonplaats :

Telefoon :

Betalingswijze :

(voorkeur automatische incasso)

.....

Bij automatische incasso machtig ik hierbij de Oudheidkundige Kring Voorst eenmalig ten behoeve van de afname van mijn bestelling "Old Twello Aovernieuw", bij het verschijnen van de uitgave in oktober 2007, mijn rekening te belasten. Dit is tevens mijn afhaalbewijs van het (de) bestelde boek(en) aan de Stationsstraat 59a te Twello.
Opening kantoor op dinsdag en woensdag van 09.00 tot 16.00 uur.

Rek. nummer :

bij de bank :

Ik ga akkoord met de gestelde voorwaarde.

Handtekening :

GROOT ROESSINK

Enkweg 43 Voorst
Tel: 0575-501272

www.groot-roessink.com

- Nieuwbouw
- Verbouw
- Onderhoud
- Restauratie
- Molenbouw

Bouwen tussen heden en verleden

Riw@copy
print & design

Marktstraat 2, 7391 DE Twello, T. 0571-271104, F. 0571-273234, E. riw@copy@planet.nl, I. www.rwa-copy.nl

Openingstijd: maandag 13.30 - 17.30 uur, dinsdag t/m vrijdag 09.00 - 12.00 uur / 12.30 - 17.30 uur,

vrijdag koopavond 18.00 t/m 20.00 uur, zaterdag 09.00-12.00 uur

FIETS WERELD

Polletje
Stationsstraat 60
Twello
Tel.: 0571 - 27 23 80

Hèt adres voor het huren van een fiets.
Tevens is er een ruim aanbod van
nieuwe fietsen, tweedehands fietsen
en kinderfietsen.

(vervolg van pag. 14)

Gemeentewerken Voorst was ondergebracht in twee gebouwen in Twello. De binnendienst in het (oude) gemeentehuis en de buitendienst aan de Duistervoordseweg 34.

Gemeentewerken Voorst

Voor de lezer misschien interessant om te weten welke werkzaamheden door de onderhoudsdienst (buiten) van Gemeentewerken anno 1953 werden uitgevoerd. Voor het onderhoud van de gemeentebouwen, scholen en woningen, was één timmerman, één schilder en één metselaar aanwezig. Aan de "loods" was nog géén monteur voor onderhoud, want vrachtwagens en grasmachines waren nog onbekend!

De gemeente was wel in het bezit van twee oude vrachtwagens, verkregen uit een legerdump.

De buitendienst was in zes rayons verdeeld met één kantonier en twee wegwerkers (ongeveer 18 personen).

Op de gemeentelijke begraafplaatsen zowel in Terwolde als Voorst was een beheerder. Deze mensen delfden de graven en begeleidden de uitvaarten, naast het beheer.

De wegen waren in die tijd: zandwegen, puin- en grindwegen en de zogenaamde teerwegen.

De eigenschap van teerwegen destijds was dat het teer bij warm weer vloeibaar werd. Een fietstocht werd dan herhaalde malen onderbroken door met een of ander voorwerp een dikke laag teer vermengd met straatvuil van de banden af te schrapen.

De wegbermen (breder dan tegenwoordig) waren weelderig begroeid met gras en gezonde kruiden, dit speciaal voor het vee. De bermten waren in percelen verdeeld en in het voorjaar via de notaris verpacht. In de zomer werden langs de grindwegen, klei en grind verspreid gestort in hopen van ongeveer 3 kub. Door middel van houten balken werd het verkeer gedwongen zich al slingerend een weg te banen. Zodra men vond dat het voldoende aangereden was, werden de balken op een andere plaats gelegd, totdat de hele weg was vastgereden.

Het verkeer bestond in die tijd voornamelijk nog uit 'paard en wagen'. De teerketels werden in het voorjaar opgewarmd. Daartoe moest een van de wegwerkers s' morgens om vijf uur deze klus klaren, daarna konden de teerwegen worden gerepareerd. De benodigde grind werd aangevoerd in schepen en gelost op de loswal te Terwolde en te Voorst. De auto's werden met de hand geladen, zeer zwaar werk dus. Indien nodig werden een tiental mensen van de Heidemij aangetrokken.

In het voorjaar werden de gemeentelijke kerktorens schoon gemaakt, waarbij tevens de kraaiennesten verwijderd werden. De schoolpleinen en het terrein om het (oude) gemeentehuis werden geharkt en zonodig onkruidvrij gehouden.

In het najaar werden treinen met cokes gelost op het rangeerterrein (!) in Twello. Deze kolen werden naar het gemeentehuis en de openbare scholen gebracht.

Langs de wegen stonden ook veel bomen

die eigendom waren (zijn) van de gemeente en werden gesnoeid. In het dorp Twello hield een wegwerker met een reinigingswagentje de wegen schoon. Van zwerfvuil – zoals tegenwoordig - was nog geen sprake, het was meer de modder en het grind.

Op feesten van het koninklijk huis gingen de vlaggen op alle openbare gebouwen in top; na afloop haalden de wegwerkers deze in hun rayon weer weg.

In de gemeente waren veel bruggetjes en duikers en ook die werden door gemeente-werken onderhouden. Tevens maaiden zij vele kilometers sloten langs de weg; en zonodig diepten ze die sloten uit.

Verder behoorden het beheer en onderhoud

van verkeersborden, afzettingen e.d. tot hun taak. Hierbij moeten we wel bedenken dat aanduidingen van 'bebouwde kommen' in 1953 niet bestonden.

Opgemerkt zij, dat de buitendienst tijdens hun werkzaamheden geen voorziening hadden zoals een schaftwagen. Bij goed weer hielden ze hun schafttijd aan de slootkant en bij slecht weer waren zij aangewezen op de welwillendheid van de boeren, die hun de deel of schuur beschikbaar stelden.

Mijn werkzaamheden buiten waren o.a. landmeten, wegen en rooilijnen. Het instrumentarium bestond uit jalons, piketten en hamers en overig spul. Dit alles werd aan de fiets gebonden en je leek meer op een nomade die in eigen gemeente rond reed, dan op een gemeentebtenaar.

De sneeuw- en gladheidsbestrijding werd zonodig ter hand genomen, het laatste in letterlijke zin.

Sneeuwschuivers of zoutstrooi-apparatuur waren nog in opkomst en voor Voorst nog niet weggelegd.

Indien nodig werden alle bedrijven, waaronder de 'kolenboeren' en vrachtrijders, ingeschakeld om een sneeuwploeg achter de wagen te bevestigen en deze werden bemand met een wegwerker.

De wegwerker stond dus achterop de sneeuwploeg en hield zich vast aan het hekwerk. Door zijn lichaamsgewicht te verplaatsen werd de ploeg in balans gehouden. De afmetingen van de ploeg was: lengte 4 m, breedte 3 m en hoogte 60 cm. Dit systeem werd afgeschaft toen een ploeg op de spoorlijn bij Klarenbeek vast kwam te zitten, waarbij de wegwerker ternauwernood aan de dood ontsnapte.

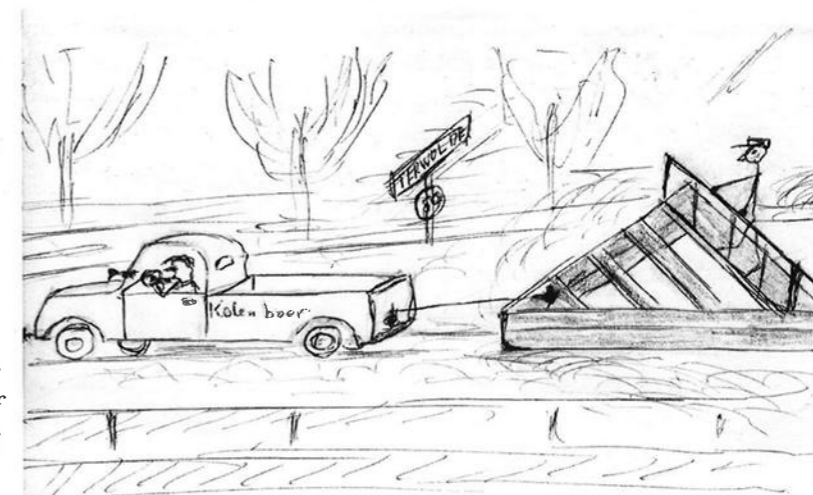
Straatverlichting

De straatverlichting bestond anno 1953 uit ca.100 lichtpunten verspreid over de ge-

hele gemeente. De opdracht die ik kreeg luidde: "Zet ze allemaal op een plattegrond tekening." De krachtbron was te vergelijken met een gloeiende spijker. Op de Binnenweg bijvoorbeeld (te Twello) stond er één bij het huis van de familie Spanheim. U zult vragen waarom juist daar? Er stond toevallig een bushalte voor de richting Deventer. Het uitgangspunt voor plaatsing was "alleen op de kruisingen van wegen van enige betekenis". Zelfs langs de Rijkswegen was de verlichting summier. Natrium - en TL-verlichting heeft pas in 1960 zijn intrede gedaan in onze gemeente.

Riolering

Dit fenomeen was zelfs nog in 1953 een onbekend verschijnsel. Men loosde op zinkputten bij de woningen en beerputten op de boerderijen. In 1955 - met de bouw van de wat grotere uitbreidingsplannen - werd begonnen om zogenaamde noodrioleringen te leggen, zoals op Demmerskamp en de Veldjes.

De sneeuwploeg in bedrijf (vanaf 1950 tot januari 1960).

Dit afvalwater loosde op de Twellose beek bij schildersbedrijf Siero, waarbij de buis-uitlaat daar nog te vinden is! Naarmate meer woningen op deze riolering gingen lozen (de buis had een diameter van 30cm), stroomde dit voor 75% uit bij droog weer. We spreken dan maar niet meer over de samenstelling en de stank van de beek. Een schrijnend voorbeeld was destijds bij de nieuwbouw van het Grotenhuis aan de Binnenweg, toen nog gelegen tussen twee zware bomenrijen (eiken). Daar bleef het rioolwater tussen deze bomen en het Grotenhuis staan. In de andere dorpen werden noodrioleringen aangelegd. In Klarenbeek werd geloosd op de wetering aan de Vijverweg; in Terwolde op de sloot bij de kerk.

Alhoewel de gemeenteraad al toestemming had gegeven voor een rioleringsplan, werd pas in 1960 begonnen met de uitvoering in het dorp Twello. Het werk werd opgedragen aan een ingenieursbureau (Mabeg te Utrecht), die vervolgens drie aannemers (te weten: Hazeleger te Ede, dus zolang werkt dit bedrijf reeds voor de gemeente; Ruis uit Apeldoorn en Amerika uit Groningen) aan het werk zette. De eerste put en buis van de definitieve riolering die ging lozen op een rioolwaterzuivering werd gelegd. De eerste buis en controle put is gelegd en geplaatst op de hoek Koningin Julianastraat / Stationsdwarstraat. Tevens is de rioolwaterpersleiding gelegd vanaf het gemaal aan de Kruisakkerweg naar de in aanbouw zijnde waterzuivering in Terwolde (aan de Bandijk, thans in gebruik als kantoor e.d.). De lozing vond plaats op de IJssel. Tevens moesten de wegen worden aangepast en de trottoirs en afwateringsgoten nog wor-

den gerealiseerd.

Een en ander ging gepaard met de aankoop van de benodigde gronden, waarbij van iedere weg een tekening gemaakt werd. Tegelijkertijd werden de gas- en waterleidingbuizen gelegd, terwijl de bestaande PTT- en PGEM-kabels verhuisden naar de trottoirs.

Huisaansluitingen

Tijdens de aanleg van de hoofdafvoerriolen is voor ieder pand een huisaansluiting tot aan de grens van het betreffende perceel aangelegd en op de perceelskaart gezet. Voordat de riolering in gebruik kon worden genomen (periode 1961/1962) werd aan de eigenaren tekeningen gevraagd, waarop de wensen ten aanzien van hun lozingen werden aangetekend en voor goedkeuring aan de gemeente aangeboden. Pas dan mocht de aansluiting worden gerealiseerd.

Het huishoudwater werd vóór 1961 onttrokken uit het grondwater en was ongezuiverd. De was werd er mooi bruin van, dus... werd regenwater in tonnen (!) opgevangen. Niet nieuw dus, die actie regenton van het Waterbedrijf. De realisering van de riolering, gas- en waterleiding was een grote, fijne en plezierige klus. De 'kolenboeren' waren hier echter niet blij mee; zij zagen een groot deel van hun broodwinning teloor gaan.

De uit de rioolsleuven vrijkomende grond is gebruikt voor de uitbreidingen van de gemeentelijke begraafplaatsen Voorst, Terwolde en voor de RK-begraafplaats te Duistervoorde en voor diverse uitbreidingsplannen. Daarbij is in totaal zo'n 20.000 à 30.000 m³ zand gebruikt.

Rioolproblemen

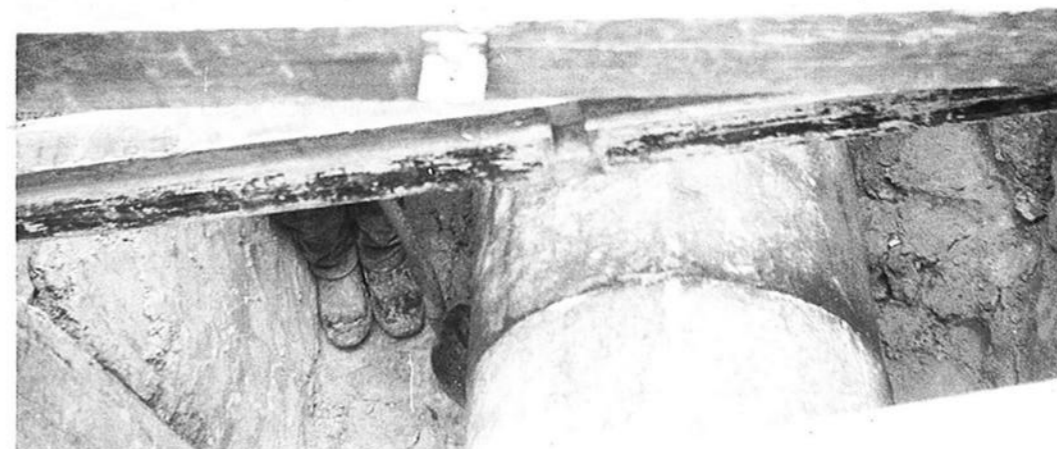
Na enige tijd begonnen de problemen te ontstaan door wegverzakkingen, veroorzaakt door de constructie-aansluitingen van de buizen.

De buizen waren destijds een meter lang en de voegen werden met strengen kit gedicht. Als men de voegen niet goed had aangedrukt ontstonden door de grondwaterdruk, vooral op diepere delen plusminus 4

à 5 meter onder de grond, zogenaamde spuiters die tevens het zand in het riool spotten.

Rioolstukken werden met afsluiters afgezet en gewapend met lijntouwen en keggen, dus kroop men in het riool om de gaten te dichten. Dit was soms afdoende.

Er is een professor van een ingenieursbureau aan te pas gekomen om een nieuwe methode (injectiemethode) toe te passen,

waarbij het zand rondom de lekkages injecteerde en stabiliseerde. Soms was dit ook een oplossing. Echter wanneer er een vrachtwagen naar de vleesfabriek aan de Stationsstraat één meter door de weg zakte, waren de toegepaste oplossingen niet meer voldoende. De gemeente liet bronnering plaatsen en de buizen van 1 meter werden vervangen door 2 meter buizen. Deze werken werden door de eigen dienst (gemeentewerken) uitgevoerd en voldoen nog tot op de huidige dag.

Standplaatsen gemeentewerken

Bij mijn komst in 1953 was de buitendienst aan de Duistervoordseweg nummer 34 te Twello gevestigd en de binnendienst gevestigd in het 'oude' gemeentehuis (naast Hotel Taverne) te Twello.

Mijn bureau en tekentafel was op de eerste verdieping en vanuit mijn raam had ik uitzicht op het (destijds nog dienstdoende) ziekenhuis.

De heer Woelders (directeur gemeentewerken) en ik hebben ook nog twee jaar in het voormalige BB-gebouw gezeten, ook aan de Duistervoordseweg 34 te Twello.

Bij deze verhuizing (in 1965) heb ik acht 'memorandum'-boeken gered. Dit zijn door de heer Klaas Hoving met de hand geschreven boeken uit de jaren 1953-1962. Destijds verrichte hij vele gemeentelijke diensten, o.a. als vervanging van de bode,

gemeentelijke deurwaarder en hulp bij metingen in de buitendienst. Hij werd later opgevolgd door Dirk van Heusden.

De boeken zijn thans in het bezit van de Oudheidkundige Kring Voorst.

In 1958 heb ik mij aangemeld bij de Twellose brandweer. Eerst als brandwacht en door studie e.d. in 1965 opgeklommen tot ondercommandant van de brandweerkorpsen in de gemeente Voorst.

Bij de komst van de nieuwe directeur gemeentewerken de heer R. Veldhuis is de gehele binnendienst verhuisd naar Binnenweg 11 te Twello.

Na het gereedkomen van het nieuwe gemeentehuis in 1982 werd deze dienst verplaatst naar de achterste vleugel op de bovenverdieping.

Door de toename van de werkzaamheden, zoals wegen, rioleringen, plantsoenen, gemeentelijke gebouwen en de brandweeraangelegenheden; waren nieuwe gebouwen noodzakelijk. In 1984 werden de gebouwen aan de Jupiter in gebruik genomen. De officiële opening was op 15 en 16 juni 1986.

De schrijver van deze Mijmeringen, W. van Gemst, was van 1953 tot 1987 werkzaam bij de Gemeente Voorst (afd. Wegen waterbouw).

Eenige grepen uit de geschiedenis van 'de Gaete'

door G.J. Roeterdink

De heer G.J. Roeterdink heeft jaren lang gewoond op de boerderij "De Gaete" aan de Rijksstraatweg naar Deventer (nu "Hof van Twello" geheten). Hij is jaren geleden een onderzoekje gestart naar de oorsprong van de boerderij, maar door drukke werkzaamheden toen niet verder gekomen. Onderstaande aantekeningen uit de periode twaalfde-negentiende eeuw, afkomstig uit de Atheneumbibliotheek in Deventer, zijn echter zeer de moeite waard om te lezen.

Eenige grepen uit de geschiedenis van de boerderij de Gaete, overgenomen uit de

"Catalogus der archieven v/h Grootte (vroeger Heilige Geesten) en Voorster Gasthuis, 1267-1815 door mr J.I. van Doorninck, archivaris. van Overijssel.

(In de tekst hierna wordt dit Gasthuis telkens H.G. genoemd.)

Voor de betekenis van enkele middeleeuwse begrippen: zie einde artikel.

I no 1041 1554/Oct 26

Gijsbert van Meckeren, Scholtus te Vorst, als stadhouders van Willem van Scherpenzeel, Drost op Veluwen, verklaart dat de Heer Gerrijt Krous, Provisor der H.G. met Johan Snell als momber, gedagvaard heeft Willem Andriessen,

'De Gaete', aangegeven op de kadastrale kaart uit 1832.

Dibbel Gerritsen en Gerrijt Breuwen om te getuigen:

1° over het land, dat Alard Alardzen op bevel van Reynolt van Apeltorn en Mathias Schull "uit gevrocht" heeft en ligt tusschen de landen van H.G., binnen en buitendijks in het kerspel Twell;

2° over den wilgen over den dijk en buitendijks staande, die Schull geknot had en

3° waar het vonder over de Vlierdt behoort te liggen daar men van Twello naar Deventer gaat in Lubbert tho Heydens land. En dat getuigen verklaard hebben:

ad 1. Dat zij voor 40 jaar op de H.G. erve ter Gaete aan den dijk woonden met Saliger Roebert Evertsen en dat het land toen altijd voor meente lag, waarop allen die waeren aan den dijk hadden hunnen beesten gezamenlijk dreven, dat Roebert als meyer op ter Gaete echter aan de heilige kinderen van Twello 1 vat bier per jaar geven moest, waarvoor hij al zijn beesten, paarden, koeien, schapen, gansen, varkens, enz. op de meente mocht drijven.

ad 2. dat de wilgen nooit door iemand anders dan den meyer op ter Gaete gesnoeid waren.

ad 3. dat het vonder altijd gelegen heeft tegen Bijvanck's weideken, met het eene einde in tho Heydens land dat ook Gerryt Roebertzen dergelijke verklaring afgelegd heeft en ook dat zijn stiefvader Rolof Derixen eens geweigerd had het vat bier te betalen, maar daartoe door panding gedwongen was.

(Gerigtslieden: Willem Brantz en Henrick Ruytenborch. Met op het papier gedrukt zegel van den schout. Blijkens de keerzijde had Johan Kondewijns het land in questie

gekocht van R. (onleesbaar).

II no 1272 H G 24/5 1596

Gerryt Wilhelmsz, vroeger wonende op de katerstede den Elss, behoorende aan de pastorie te Twelle, nu te Deventer wonende, oud 86 of 87 jaar, getuigt ten verzoeke van Ewolt Breyser, Provisor de H.G., dat hij 9 jaar oud op het erve ter Gate is komen wonen en dat destijds het kapittel van Deventer van den Hogenkamp geleend heeft 2 akkers voorbij den Colck schietende en 1 akker tegen den Colck aangaande en dat de Meyer Roloff in het land tegen den Hogenkamp waarover de weg nu loopt en dat voor meente ligt, het hout gehouwen en naar de Gate gevoerd heeft, zonder iemands tegenspraak.

(op papier. Get. Door Sec. Appeldorn).

no. 1296 19/3 1599

Balthazar Budeker en Geert van Mehen, scholtis des amts Voirst, doen als geërfden in Veluwe kond, dat Wolter Henrick wonende te Twello en Margaretha van der Wey diens vrouw, aan Ewolt Buysen, provisor van het H.G. verkocht hebben eene volle waar en alle gerechtigheid van weiden, drijven en anders, die verkooperen hadden tot het erve en goed eertijds Kapermanshoff, nu den Buytenkamp genaamd, in het kerspel Twelle, buurtschap en Marke Schadewijck, en nu door het gasthuis te genieten uit zijn erve en goed de Gaete, in dezelfde marke aan den IJsseldijk gelegen; verkooperen en verhypothekeren hun erve den Buytenkamp voor alle schade uit dezen koop het Gasthuis aankopende.

(Daar Wolter en Margriet niet schrijven

kunnen en geen zegel hebben, tekenen en zegelen Balt en Gaert voor hen).

III nr 1666 6/4 1734

Dito leenacte aangaande het erve ten Colke of de Gate, tenziele en kordekenstiende in de twee kerspelen van Deventer gelijk op 13 Junij 1637 dien keur Nilant daarmede beleend is.

(Leenmannen enz. als boven)

nr 1727 25/2 1765

Dito leenacte aangaande het erve en goed tenkolke of de Gate, ten ziele en kordekenstiende in de twee kerspelen van Deventer. (Leenmannen als boven)

Nr 1781 10 Sept 1791

Dito leenacte aangaande het erve en goed tenkolke of de Gate, ten ziele en de kordekenstiende in de twee kerspelen van Deventer, waarmede Berend Willemsen, rentmeester en gemeensman, beleend wordt.

(Leenmannen Herman Heusen en Berend Jan van Baak op perkament, enz. als boven)

Dit bevat alles wat te vinden is over de Gaete in bovengenoemd catalogus, behoudens de eigennaam, familienaam de of ter Gate.

De naam de Gaete of Gate schijnt afkomstig te zijn van gat – doorkijk. Veel is er niet van te vinden.

Begrippen

HG = Groote (vroeger Heilige Geesten) en Voorster Gasthuis.

De naam Voorster Gasthuis schijnt te zijn ontleend aan het blootgedeelte, "de Voirst" in de Polstraat. Het gasthuis is een legaat van Geerd (Gerlich) Hakesberges, omstreeks 1097 eigenaar v/h huis de Voirst.

Momber = voogd

Meente = gemeenteweiden

Meyer = beklemd meyer,

Panding = hier door den sterken arm, deurwaarder, politie

Kapittel = hoofd

Meente = gemeenteweide

Scholtus = een soort burgemeester

Provisor = hier waarnemer, vertegenwoordiger.

De Gaete (1947).

Van Broekhorst tot Buddezand

door D. Otten

Veel vroege boerderijen in de gemeente Voorst werden genoemd naar de plek of het gebied waar ze waren gesticht. Die nieuwe boerderijnamen waren dus van oorsprong veldnamen. De naam van de plek Doornhorst in Twello ging al in het begin van de 14e eeuw over op de daar gelegen boerderij, die in documenten van latere datum de Dernhorst werd genoemd. Andere bekende boerderijnamen in de gemeente Voorst die teruggaan op oudere veldnamen zijn onder meer de Emstermate en de Hazelt in de kadastrale gemeente Nijbroek/Terwolde, de Ganzevles en de Hombrake (Twello), de Holtkamp en het Slangengat (Wilp) en de Bremte en de Stakenberg in de kadastrale gemeente Voorst.

De veldnamen die al vroeg overgingen op een boerderij geven informatie over het landschap zoals dat was ten tijde van de naamgeving. In Voorst komen honderden veldnamen voor die gedurende drie tot zes eeuwen met een boerderij of landgoed verbonden bleven. Slechts een enkele keer werd een boerderijnaam, die al eeuwenlang met een boerderij verbonden was geweest, vervangen door een nieuwe naam. Dat gebeurde bijvoorbeeld wanneer een boerderij werd herbouwd, vergroot of een nieuwe eigenaar kreeg. Het kwam ook voor dat de oorspronkelijke naam niet meer werd begrepen en men een nieuwe, duidelijkere naam verzon.

De naam Buddezand is thans weliswaar meer dan tweeënhalve eeuw met de boer-

derij/het landhuis verbonden geweest, maar het is niet de oorspronkelijke naam. In het jaar 1749 werd genoteerd: 'Buddenzand met een kamer voor de heer Budde'. Met de 'kamer' is de zogenaamde lanters- of landheerskamer bedoeld. Met dit citaat is de naam al voor de helft verklaard. Zand was de naam van een klein gebied; in 1648 en 1662 werd genoteerd: '8 mergen saaijlant int Sant' (een morgen was op de Veluwe 0.86 ha).

Het geslacht Budde is gedurende enkele generaties in de gemeente Voorst prominent aanwezig geweest. Niet ver van het huidige landhuis het Buddezand (Buddezand 4) staat de boerderij het Kleine Zand (Buddezand 8), met in de achtergevel een steen waarin het jaartal 1820 en de initialen H. B. zijn aangebracht. Die staan voor de opdrachtgever Hendrik Budde, die eigenaar en bewoner was van het toen kapitale buitengoed het Buddezand. Het jaartal 1820 heeft betrekking op de herbouw of de verbouwing van een boerderij die al eerder de naam het Kleine Zand had. De naam die echter van oudsher bij de boerderij het Buddezand had gehoord was Broekhorst. Dat is een naam die informatie geeft over het landschap waarin de boerderij begin 14e eeuw, of misschien al iets eerder, werd gesticht. Het naamgevend deel broek had de betekenis 'moerasland' en is op de Noord- en Oost-Veluwe in vele tientallen namen overgeleverd o.a. in Broekland (buurt in Apeldoorn), Emsterbroek (gemeente Epe), Oldebroek en de veldnamen Broekenkampje en

Broekweide in Voorst. De met broek samengestelde namen behoren overigens niet tot de vroegste veldnamen, omdat men in de vroege Middeleeuwen nog niet in staat was om grote moerassige terreinen te ontwateren. De vroegste ontginningen vonden plaats op de hogere en lichtere gronden.

Het naamlid horst komt ook in veel Noord- en Oostveluwe namen voor. Een horst was oorspronkelijk een 'begroeiende verhoging in een laag landschap'. In de naamgeving werd horst dan ook vaak gecombineerd met een boom- of struiknaam, bijvoorbeeld in de namen Berkhorst, Doornhorst en Eikenhorst.

In 1333 werden Evert van Wilp en zijn vrouw Lutgert beleend met 'Dat huys ende hoff te Brouckhorst in den kerspel van Wilp, met al zijn tobehoringe.' Broekhorst werd dus toen al gebruikt in een boerderijnaam. Na deze eerste vermelding in een leenakte van 1333 volgen 'den hoff tot Bruchhorst' (1424), 'den hoff geheiten Broickhorst' (1461) en 'den hof geheiten Brochorst' (1595). In een leenakte van 1715 werd vastgelegd dat Amely Winoldy werd beleend met deze hof en daarna Hendrik Budde, erfgenaam zijns moeders Amalia (1724).

Vanaf het midden van de 18e eeuw was

Het Buddezand in 1969 (coll. J. Harenberg).

Buddezand dus de nieuwe naam geworden. In een akte uit 1649 en enkele andere documenten werd (abusievelijk) de naam Blokhorst genoteerd.

Van de nieuwe naam Buddezand is ook een opvallende notering overgeleverd, namelijk die op de kaart van 1832. Daar staat bij het kadastrale nummer A306 in plaats van de naam het Buddezand de oude veldnaam het Zand. De landmeters en tekenaars die aan deze kaart hebben meegewerkt zijn wat betreft de optekening van de toen in gebruik zijnde namen van boerderijen en landgoederen allesbehalve nauwkeurig geweest. Alleen al van de gemeente Voorst kan een hele waslijst gemaakt worden van onnauwkeurigheden en (eigenmachtige) veranderingen. Soms kregen ze van de boeren of andere informanten namen te horen die ze niet begrepen, of waarvan ze aannamen dat die niet juist konden zijn. De boerderijnaam de Heidensweide hebben ze wellicht als minder gepast beschouwd. Deze boerderij was echter, evenals de boerderijnaam het Heidensgoed en de veldnaam de Heidenskamp, genoemd naar dragers van de naam (ter) Heiden. Op de kadastrale kaart zetten ze bij het betreffende kadastrale nummer B154 (Twello) de naam Hofstede (nu Parallelweg 9). De naam Iewhorst, die al eeuwenlang bij een boerderij aan de Veluwesdijk had gehoord en een typische horst-naam is, werd door hen ook niet goed bevonden. De betekenis was wellicht niet meer bekend; een iewhorst was oorspronkelijk een met taxus begroeide hoogte. Bij het betreffende kadastrale nummer B655 (Nijbroek) kwam de in hun ogen betere naam Ruwhorst te staan.

In het algemeen zijn oude, vaak schitterende kaarten minder betrouwbaar dan vaak wordt verondersteld. Vooral die van vóór 1780, toen men nog niet in staat was elk terrein nauwkeurig op te meten en in kaart te brengen, moeten met het nodige voorbehoud als bewijsmateriaal worden gebruikt.

In verscheidene documenten uit de 19e eeuw wordt het Buddezand genoemd en beschreven. Een Veilingboekje uit het jaar 1885 geeft de volgende beschrijving: 'Het Buitengoed Het Buddezand, groot 43 H. 24 A. 98 C., liggende onder Wilp, Heerenhuis, boerenhuis, schuur, 2 bergen, koepel en tuin'.

Toen men het herbouwde buitengoed in 1921 weer wilde verkopen, heeft men voor de gelegenheid een naam gebruikt die mogelijk naar de mening van de verkoper wat meer allure had: 'Het gunstig gelegen Buitengoed De Wilper Hof, vroeger Buddenzand, bestaande in voor 2 jaren geheel nieuw gebouwd Heerenhuis'. Met deze naam, die overigens geen ingang vond, werd een link gelegd met de historische en belangrijke Hof te Wilp op de Wilpse Klei.

In deze korte bijdrage zie ik af van een overzicht van het geraadpleegde archiefmateriaal. De bronnen vermeld ik in het boek over de boerderijnamen in de gemeente Voorst, waarvoor ik op het ogenblik het veldwerk doe. Het boek krijgt waarschijnlijk de titel 'Boerderijnamen in de gemeente Voorst. Herkomst, betekenis en gebruik van de boerderijnamen uit de periode 950-1950'.

Nieuwe aanwinsten

door J. Lubberts

1. S.c. Klarenbeek 75 jaar.
2. 125 jaar Martinusschool Twello.
3. Nota betreffende ruimte voor reintakken, 3 dln, Uitg. Ministerie verkeer en waterstraat.
4. Na vijftig jaren. Uitg. C.J.V. "De Heer is onze banier" 1875-1925.
5. Geschiedenis van de Daniël de Brouwerstichting: "Opkomst en ontvlechting van een koepel", door Drs J, Merks van Brunschot.
6. Complete Winkler Prins encyclopaedie. 20 delen.

7. Genealogie van: Bonekamp, Diks, Harleman, Huisman, Klumper, Siero, Spijkerbosch, Tjihuis, Wesselink, Bijsterbosch, Streppel, Van den Beld. Samengesteld door B.W. van het Erve.
8. 25 jaar Mens en Werk, door redactie-commissie.
9. Geïllustreerde Gids Voorst. Uitgave R.Koerselman 1927.
10. Stamboom fam. Koolman, vanaf 1783.
11. Geschiedenis boerderij Belle Rensink, door G.Albers.

Uit de bladen

door J. Roosenschoon

Elk kwartaal ontvangt de OKV verenigingsbladen van andere historische verenigingen. Deze zijn vaak de moeite waard om eens door te kijken. Ze liggen ter inzage in de ruimte aan de Stationsstraat. Hieronder volgt een kleine selectie uit het aanbod.

Het themanummer van 2006 van *Ampt Epe*, het blad van de vereniging in Emst, Epe, Oene en Vaassen, gaat helemaal over Elisabeth Maria Post. Zij was een 18e eeuwse schrijfster van de generatie van Betje Wolf en Aagje Deken. Ze leefde van 1755 tot 1812. Bert Paasman, een van de oprichters van Ampt Epe, maakte deze schrijfster tot een van zijn afstudeerprojecten. Samen met Gerrit Kouwenhoven en Lydia van Ketel levert hij een bijdrage.

Hij vindt haar werk zeer de moeite waard en plaatst het binnen de Verlichting en de Vroege Romantiek. Zo schreef zij al in 1791 in haar boek Reinhart over afschaffing van de slavernij. Hiermee was ze de geschiedenis 72 jaar vooruit.

Ze heeft maar kort in Epe gewoond. Ze kwam hier in 1807 aan met haar echtgenoot dominee Justus Overdorp. In de tuin werd een hutje gebouwd waar ze kon schrijven, maar ze was niet erg gezond en overleed vijf jaar later.

Het *Gelders Erfgoed* 2007-1 gaat helemaal over joods cultureel erfgoed in de provincie. Het zijn vooral begraafplaatsen, synagogen en objecten die aan de joodse gebedshuizen zijn gerelateerd. Veel syna-

gogen verkeren in slechte staat. In dit nummer wordt de gerestaureerde synagoge in Elburg besproken en de moeizame geschiedenis van de redding van die in Borculo. De restauratie van synagoge en badhuis ligt al geruime tijd stil omdat de overheden niet met subsidies over de brug komen. Dat is erg jammer voor dit bijzondere rijksmonument. Zeno Kolks vertelt in een artikel over joodse graftekens in Gelderland. Zo kun je op de grafstenen van familie Levy vaak een kan en een kom afgebeeld zien staan. De leviet immers is een dienaar in de tempel en helpt met de hand-wassing. Ook de sjofar, de ramshoorn, is een bekende afbeelding. Deze sjofar werd gebruikt bij ceremoniële gelegenheden. Verder wordt in dit nummer aandacht besteed aan het boek van Edward van Voolen en Paul Meijer, Synagogen van Nederland.

In nummer 161 van *Ampt Epe* staat van de hand van Dianne Hamer een artikel over Gerrit Rietveld in Epe. Een huis aan de Stenen Komweg is door hem ontworpen. Rietveld is geboren in Utrecht en ging al vroeg bij zijn vader werken in diens meubelwerkplaats. Gerrit vond hier niet veel aan en ging lessen volgen op de avondschool voor kunstnijverheid en later bij architect en meubelmaker Klarhamer, een geestverwant van Berlage. De opdracht voor een zomerhuis in Epe kwam van Willem Penaat, een vriend van Rietveld en binnenhuisarchitect en meubelontwerper van beroep. Penaat wilde eerst een eenvoudig prefabhuisje maar het werd een bakstenen huis met een rieten dak. Rietveld bemoeide zich met alles, vaak begon zijn ontwerp bij het interieur. Ook het landschap

speelde een rol. Soms nam hij in de voorbereiding een grote houten lijst mee, om daarmee het uitzicht uit de ramen te onderzoeken.

In dit nummer staat ook aflevering 3 van De kerkgeschiedenis Oene, door J. de Graf. Het gaat onder andere over de Oener kerk tijdens de Franse revolutie. Omdat het ging om gelijkheid voor iedereen werden alle spullen uit de kerk gehaald die op voorrechten duiden, zoals deurtjes voor de banken of rouwborden van families. De Franse soldaten richtten ook een enorme ravage aan en sloegen alles in de kerk kort en klein. Dominee Meenderink was hier zo verbolgen over dat hij later weigerde het Verdrag van Vrede van de kansel af te kondigen.

In *Land van Lochem* staat een informatief artikel over vrouwen en fietsen, van de hand van Eddy ter Braak. Frederike van Uildriks uit Lochem is een vrouwelijke fietspionier. Zij schrijft op 1 april 1885 in haar dagboek: "Verleden vrijdag mijn lang gekoesterde wensch van een driewielige velocipede vervuld; de voor mij in Engeland bestelde toen geprobeerd in 't Sterrebosch; nu naar Ruurlo vrijdag om in de Paaschvacantie daar het te leeren. Protesten genoeg moeten trotseeren". In 1909 stapt ze over op een tweewieler, een Fongers. Hiervoor volgde ze fietsles bij de rijwielschool van Fongers, vier keer per week gedurende drie weken!

Bakker Bril - Voorst

Het ruim twee eeuwen oude pand van bakker Bril is nog steeds - na enkele verbouwingen - in gebruik. Het pand staat op de monumentenlijst. De bakkerij bestaat meer dan 150 jaar en zoon Paul is de 5e generatie Bril. Het bedrijf is tegenwoordig uitgebreid met een koffie/theeschenkerij waar fietsers en wandelaars een welkome pauze kunnen houden. De bakkerij is geregeld doel van excursies. Er gaan dan steevast eigengemaakte producten mee naar huis.

Op de foto uit 1960 gaat de bakker met de bestelauto op weg om brood te bezorgen.